

Sosyal Bilgiler Dersi Bağlamında Geçmişten Günümüze Milli Bayram Törenleri: Etnografik Bir Araştırma

National Holiday Ceremonies From Past To Today In The Context Of Social Studies Course: An Ethnographic Research

Tuğba SELANİK AY ^{ID}, Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar/Türkiye, tsay@aku.edu.tr

Serhan GÜLLÜ ^{ID}, Sınıf Öğretmeni, Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulu, İstanbul/Türkiye, serhangullu@gmail.com

Sosyal bilgiler dersi bağlamında geçmişten günümüze milli bayram törenleri: etnografik bir araştırma. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 145-168.

Geliş tarihi: 26.03.2020

Kabul tarihi: 22.04.2020

Yayımlanma tarihi:30.06.2020

Öz. İlkokul programları içinde Sosyal Bilgiler dersi etkin vatandaş yetiştirmeye ve kültürü aktarmaya hizmet eden bir derstir. Bayramlar duyuşsal kazanımlar elde etme, büyük kitleleri bir araya toplama, ilham kaynağı olma bağlamında etkili kutlamalar olmasının yanı sıra pazarlama, turizm ve kültürel aktarımın baş aktörüdür. Geleneksel formda olan bayramlar, halkın tarihinde geçirmiş olduğu sosyo-kültürel gelişim ve değişim sürecine ayak uydurarak günümüze ulaşırlar. Bu bağlamda geçmişten günümüze bayramların kutlanmasında değişiklikler olduğu söylenebilir. Bu araştırmanın temel amacı geçmişten günümüze milli bayramların sosyal bilgiler dersi bağlamında sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir. Milli bayram törenlerinde geçmişte günümüze yaşanan farklılıkların kültür aktarımı bağlamında yarattığı boşluğun net biçimde ortaya konmasını, görünür hale gelmesini sağlamayı amaçlayan bu araştırma etnografik durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri sekiz açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu aracılığıyla 12 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerle elde edilmiş; betimsel analizle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin: Çocukluklarındaki milli bayramlar, çocukluklarındaki milli bayramların kendilerine katkıları, milli bayramların kültür aktarımındaki rolü, günümüzdeki milli bayram törenleri, günümüzdeki milli bayram törenleri için gerçekleştirdikleri etkinlikler, Sosyal Bilgiler dersi bağlamında milli bayram törenlerinin rolü, milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı değerler, milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı beceriler olmak üzere sekiz tema altında toplandığı belirlenmiştir. Geçmişten günümüze milli bayram törenlerinde yaşanan değişimin pek çok değer ve becerinin kazandırılmasında yarattığı eksikliklerin yanı sıra sosyal bilgiler eğitimi ve etkin vatandaş yetiştirme bağlamında da eksikliklere yol açtığı sınıf öğretmenlerince vurgulanmış; bayram kutlama yönetmeliğinde gerekli düzenlemeler yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Milli bayram törenleri, Sosyal bilgiler eğitimi, Kültürel aktarım, Etnografik araştırma.

Abstract. Social studies is a course that aims to raise effective citizenship and to transfer culture within primary school programs. Holidays are very effective celebrations in the context of achieving affective gains, gathering large masses, and being inspired. Holidays are the main actor of marketing, tourism and cultural transfer. The feasts, which are in traditional form, keep up with the socio-cultural development and change process in the history of the people. In this context, it can be said that there are also changes in the celebration of the holidays from past to present. The aim of this study is to evaluate national holidays from past to present based on the views of primary school teachers in the context of social studies lesson. This research, which aims to reveal the gap created by those who will be present in the national holiday ceremonies in the connection of cultural transfer, and to make it visible, is carried out with ethnographic case study. The research data were obtained through face-to-face interviews with 12 classroom teachers through an interview form consisting of

eight open-ended questions; resolved with descriptive analysis. As a result of the research, the views of the primary school teachers: National holidays in childhood, contributions of national holidays in childhood, the role of national holidays in the cultural transfer, the activities of national holidays in the context of Social Studies lesson, the role of national holidays in the context of Social Studies lesson It was determined that the values contributed to the acquisition, and the skills that the national holidays contributed to the acquisition in the context of the Social Studies course, were collected under eight themes. It was emphasized by the primary school teachers that the changes in the national holiday ceremonies from past to present caused deficiencies in terms of social studies education and effective citizen raising as well as the deficiencies created in gaining many values and skills; Necessary arrangements are proposed in the holiday celebration regulation.

Keywords: National holiday seremonies, Teaching social studies, Cultural transfer, Ethnographic research.

Extended Abstract

Introduction. Within the primary school programs, the Social Studies course is a course that serves to raise effective citizens, transfer the culture, and solve daily life problems by making use of the data collection techniques used by social scientists. It is among its primary objectives to provide cultural transfer with this aspect. Holidays are very effective celebrations in the context of achieving affective gains, gathering large masses, and being inspired. Holidays are the main actor of marketing, tourism and cultural transfer. The feasts, which are in traditional form, keep up with the socio-cultural development and change process in the history of the people. In this context, it can be said that there are also changes in the celebration of the holidays from past to present.

Method. This research is an ethnographic case study. According to Merriam (1988), the difference between ethnographic case studies and ethnography is that they do not have a theoretical perspective. It encodes the data obtained by taking the existing theory as a guide and takes into account the codes and themes that the participants will present. In this respect, ethnographic case studies can analyze social facts and events more fully and intensively than case studies. The research was carried out with a total of 12 classroom teachers. In collecting data interview form consisting of 8 open-ended questions was used. Analysis of the research data was carried out by descriptive analysis.

Results. It was determined that the values contributed to the acquisition, and the skills that the national holidays contributed to the acquisition in the context of the Social Studies course, were collected under eight themes. It was emphasized by the primary school teachers that the changes in the national holiday ceremonies from past to present caused deficiencies in terms of social studies education and effective citizen raising as well as the deficiencies created in gaining many values and skills; Necessary arrangements are proposed in the holiday celebration regulation.

Discussion and Conclusion. Göleç (2017) stated that ceremonies have an important place in all kinds of cultures and civilizations, as well as their social function individually, ceremonies have functions in terms of appreciation in people's lives, providing motivation and positive progress of pedagogical development. In this study, classroom teachers stated that the national holiday ceremonies they attended in their childhood contributed to them both individually and socially. Class teachers emphasized the importance of national holidays in cultural transfer. In many studies (Avcı, 2007; Ökten and Kavanoz, 2014; Şimşek, 2015), it is concluded that national holidays play an important role in cultural transfer. Class teachers stated that national holidays are an effective tool in teaching many subjects in social studies education. Many studies (Açıklın and Kılıç, 2017; Foley, McPherson and Matheson, 2007) also support this situation. In addition, they emphasized the importance of national holiday ceremonies in values education in the context of social studies curriculum. With many studies (Gönel Sönmez, 2016; Kılıç, 2017), the role of national holidays in values education has been revealed. In addition, the importance of national holidays was emphasized in acquiring skills; It is emphasized that many skills included in the social studies curriculum can be gained through national holiday ceremonies. Duban and Yıldırım's research supports this result.

Giriş

İlkokul programları içinde Sosyal Bilgiler dersi etkin vatandaş yetiştirmeye, kültürü aktarmaya, sosyal bilimcilerin kullandığı veri toplama tekniklerinden yararlanarak günlük yaşam sorunlarını çözmeye hizmet eden bir derstir. Bu yönü ile kültürel aktarımı sağlamak başlıca amaçları arasındadır. Artun (2006) bir millete ait kültürel öğelerin yeni nesillere anlatılması, kavratılması ve benimsetilmesi biçiminde ifade ettiği kültür aktarımını sağlayamayan milletlerin yabancı kültürlerin etkisiyle yok olacağını ifade etmiştir. Kültürü aktarmanın pek çok farklı yolu olduğu söylenebilir. Bu bağlamda milli bayramlar da kültürü aktarmanın bir yoludur. Bayramlar duyuşsal kazanımlar elde etme, büyük kitleleri bir araya toplama, ilham kaynağı olma bağlamında çok etkili kutlamalar olmalarının yanı sıra pazarlama, turizm ve kültürel aktarımın da baş aktörüdür (Getz, 2010). Bayramlar toplumsal değerleri, toplum olma bilincini, kimliği ve sürekliliği aktarmada yansıtıcı ve modern bir araç olarak tanımlanabilir (Falassi, 1987). Son yıllarda, araştırmacıların bayram, festival ve kutlamaları farklı boyutlar bağlamında ele alıp inceledikleri görülmektedir. Örneğin bayramların yer ve grup kimliği oluşturmadaki rolleri; bayram ve festivallerin turizm ve kültürel boyutlardaki etkileri, bayram ve festivallerin sosyal ve kültürel sermayenin oluşturulması sürecindeki rolü, sanat ve geleneklerle ilişkisi, bayram ve festival katılımları ile öğrenme ilişkisi, bayram ve festivallerin kültürel değeri ve toplumun bayram ve festivallere duyduğu gereksinim ele alınan farklı boyutlara örnek olarak verilebilir.

Milli bayram kutlamalarının farklı boyutları ile sosyal bilgiler dersi öğretim programının bir parçası olduğunu ortaya koyan birçok araştırma da mevcuttur: Sosyal bilgiler dersinde sözlü tarih çalışmaları gerçekleştirme bağlamında bayramlar (Dere, 2018); çocuk haklarının katılım hakkı kategorisi bağlamında bayram törenleri (Dündar ve Hareket, 2016); kültür aktarımını sağlamada bayram ve kutlamaların rolü (Kifleyesus, 2007; Kotler, 2001; Skoultos, 2004); ideolojik düşünce tarzı oluşturmada milli bayramların rolü (Eroğlu ve Kaya, 2013); ilkökul öğrencilerinin kültür algılarında milli bayramlar boyutu (Çengelci, 2012; Selanik Ay, 2018; Ünlü, 2012); küreselleşmenin sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve ders kitaplarına yansımaları bağlamında bayramların rolü (Sağlam, Vural ve Akdeniz, 2011); sosyal bilgilerin sosyolojik boyutu bağlamında ve toplumsal olaylar kategorisinde bayramların rolü (Selanik Ay, Fidan ve Ergün, 2015); sosyal bilgiler dersinde kimlik, kültür ve yurttaşlık algıları bağlamında bayramların rolü (Türkcan ve Bozkurt, 2015); sosyal bilgiler ders kitaplarında halk kültürü ögesi olarak milli bayramlar (Ünal, 2013); milli değerlerin kazandırılması sürecinde milli bayramların rolü (Ulusoy ve Dilmaç, 2009)'nün ortaya konduğu bu araştırmalar milli bayramların sosyal bilgiler dersi ile ne kadar iç içe olduğunu gözler önüne sermektedir. Törenler ve bayramlar, dünya üzerindeki tüm milletlerde ortak olan kültürel olgular olup bu noktada bayramı olmayan bir milletin varlığından söz etmek mümkün değildir. Bayramların milli kültür içerisinde şekillenmesi ve özümsemesi yakın dönem tarihinin değil; köklü ve asırlık bir tarihin ürünüdür. Bu sebeple geleneksel formda olan bayramlar, halkın tarihinde geçirmiş olduğu sosyo-kültürel gelişim ve değişim sürecine ayak uydurarak günümüze ulaşırlar. Milli bayramlar milli örf ve adetlerin renkli tarafını oluşturduklarından kültür turizminin gelişmesinde bir araçtır (Gönel Sönmez, 2016). Bu bağlamda geçmişten günümüze bayramların kutlanmasında da değişiklikler olduğu söylenebilir. Özellikle milli bayramların sosyal bilgiler dersi bağlamında önemli bir rol üstlendiği göz önünde bulundurulduğunda günümüz öğretmenleri hem geçmişte öğrenci olarak, hem de günümüzde öğretmen rolüyle deneyimlediği milli bayramların önemli bir parçası konumundadır. Bu bağlamda gerek bayramların kültürel olarak üstlendiği rol, gerek geçmişten günümüze milli bayram törenleri, gerekse milli bayram törenlerinin sosyal bilgiler dersi bağlamında değerlendirilmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin bayram kutlamalarının düzenlenmesinde ve ele alınma biçiminde etkili olacağı umulmaktadır. Alan yazın incelendiğinde milli bayramların geçmişten günümüze sosyal bilgiler dersi bağlamında ele alındığı herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırmanın alanyazındaki bu eksikliği gidermesi, sosyal bilgiler dersi bağlamında milli bayram törenlerinde oluşan değişimin ve sonuçlarının ortaya konması umulmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı geçmişten günümüze milli

bayramların sosyal bilgiler dersi bağlamında sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir. Bu temel amaca dayalı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Sınıf öğretmenlerinin geçmişteki milli bayram törenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin günümüzdeki milli bayram törenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin milli bayram törenlerinin kültür aktarımındaki rolüne ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin milli bayram törenlerinin sosyal bilgiler dersi bağlamındaki rolüne ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın deseni, katılımcılar, veri toplama araçları ve verilerin analizi bölümlerine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Merriam (1988)'a göre etnografik durum çalışmalarının etnografyadan farkı kuram oluşturma bakış açısına sahip olmamasıdır. Mevcut teoriyi rehber olarak elde edilen verileri hem mevcut teori çerçevesinde kodlar hem de katılımcıların ortaya koyacağı kod ve temaları dikkate alır. Bu yönüyle etnografik durum çalışmaları sosyal olgu ve olayları, durum çalışmalarına göre daha bütüncül ve yoğun şekilde analiz edebilir. Etnografik araştırmaları, araştırdığı birey, grup ya da kültürü günlük yaşamı içinde, kendi bağlamında, geçmişi ve mevcut ilişkileri ile her birini tek tek ve hepsini bütün olarak anlamaya çalışan, bilgili, donanımlı ve nitel düşünebilen araştırmacıların işi olarak tanımlayan Katari (2007) Etnografik araştırmalarda yaşanan yaygın sorunun odaklanılan grup, kültür ya da olayı "sorunlaştırma"yı bilmemek olduğunu ifade etmiştir. Sorunlaştırmanın, herkesin gördüğü bir birey, grup, kültür, davranış ya da olayı hem geçmiş ve mevcut ilişkileriyle bütün olarak hem de onu oluşturan bileşenlerin birbiriyle durumunu görebilecek şekilde ayrıştırarak görünür hale getirmek olarak tanımlamıştır (Katari, 2007). Bu araştırmada da milli bayram törenlerinde geçmişte günümüze yaşanan farklılıkların kültür aktarımı bağlamında yarattığı boşluğun net biçimde ortaya konmasını, görünür hale gelmesini sağlamaktır. Bu araştırma etnografik durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar

Hatch (2002)'e göre, etnografya bir kültürü, o kültür içinde yaşayan bireylerin bakış açılarıyla anlamaya çalışarak katılımcıların görüşlerini, kullandıkları materyalleri, inançlarını ve eylemlerini ele alır. Bu araştırma da doğrudan milli bayram törenlerinin hem hazırlık hem de uygulama aşamasında doğrudan görev alan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Sınıf öğretmenleri milli bayram törenlerine çocukluk ve gençliklerinde öğrenci olarak; mesleki yaşamlarında ise hem törenlerin organizasyon aşamasında hem de törenlere bizzat öğretmen rolü ile katılım sağlayarak deneyimler edinmişlerdir. Milli Bayram törenlerini geçmişten günümüze bir bağlam içinde ele alıp değerlendirebilecek katılımcı grubu olarak öğretmenlerin seçilmesinin temel sebebi budur. Araştırmada araştırmacılarından birinin çalıştığı ilkokulda görev yapan ve gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 12 sınıf öğretmeni yer almıştır. Bu bağlamda kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırma İstanbul/Küçükçekmece'de yer alan bir devlet okulunda görev yapmakta olan toplam 12 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin sunulmasında öğretmenlerin gerçek isimleri yerine kod isimler kullanılmıştır. Katılımcıların özellikleri Tablo 1'de şu şekilde verilmiştir:

Tablo 1.
Katılımcıların özellikleri

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	<i>Kadın</i>	8	66,66
	<i>Erkek</i>	4	33,33
Mesleki Kıdem	0 – 5 yıl	1	8,33
	6 – 10 yıl	1	8,33
	11 – 15 yıl	2	16,66
	16 – 20 yıl	5	41,66
	21 yıl - +	3	25,00
Eğitim Durumu	<i>Lisans</i>	11	91,66
	<i>Lisans Üstü</i>	1	8,33

Verilerin Toplanması

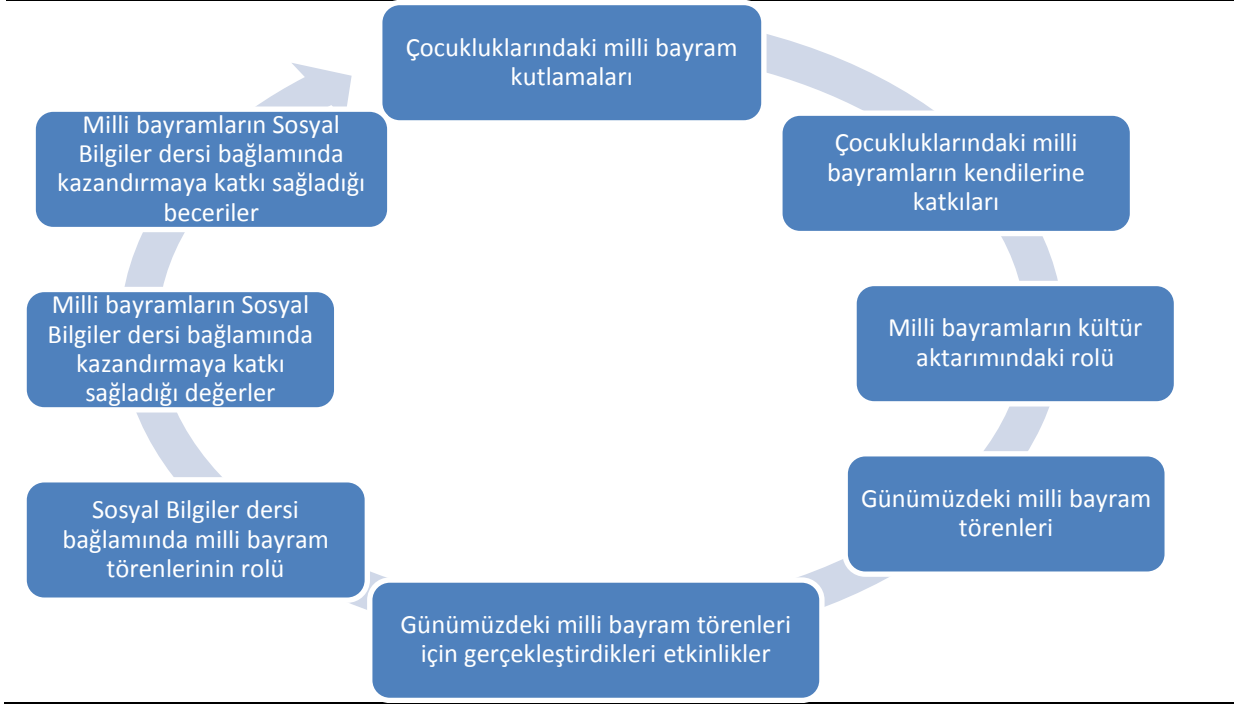
Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen ve alan uzmanlarının (sosyal bilgiler eğitimi alanında doktora derecesine sahip ve nitel araştırma yöntemlerini ağırlıklı olarak kullanan beş öğretim üyesi) görüşleri sonrasında son biçimi verilen 8 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin etik kurul izni Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 63 sayılı ve 27.04.2020 tarihli olarak çıkmıştır. Görüşmeler 28 Nisan- 1 Mayıs 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesi betimsel analiz ile gerçekleştirilmiştir. Betimsel analizde veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir; düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde mantıklı ve anlaşılır bir yapıda betimlenerek okuyucuya sunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Verilerin analizi sonrasında verilerden elde edilen temalar ve verilerin %30'u bir alan uzmanı ile birlikte incelenerek "Görüş Birliği" ve "Görüş Ayrılığı" olan maddeler belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın (1994); P (Uzlaşma Yüzdesi) = $\frac{Na}{Na + Nd}$ (Görüş Birliği) / $\frac{Na}{Na + Nd}$ (Görüş Ayrılığı) x 100 formülü kullanılarak uyuşum yüzdesi $P = 95$ olarak bulunmuştur.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuş; sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Sosyal Bilgiler dersi bağlamında sınıf öğretmenlerinin geçmişten günümüze milli bayramlara ilişkin görüşleri incelendiğinde ifade edilen görüşlerin 8 tema altında şu şekilde toplandığı görülmüştür:

Şekil 1. Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi bağlamında geçmişten günümüze milli bayram törenlerine ilişkin görüşleri bağlamında elde edilen temalar

Şekil 1 'de de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersi bağlamında geçmişten günümüze milli bayramlara ilişkin görüşleri çocukluklarındaki milli bayramlar, çocukluklarındaki milli bayramların kendilerine katkıları, milli bayramların kültür aktarımındaki rolü, günümüzdeki milli bayram törenleri, günümüzdeki milli bayram törenleri için gerçekleştirdikleri etkinlikler, Sosyal Bilgiler dersi bağlamında milli bayram törenlerinin rolü, milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı değerler, milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı beceriler olmak üzere 8 tema altında toplandığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin çocukluklarındaki milli bayram kutlamalarına ilişkin görüşleri teması bağlamında elde edilen bulgular Tablo 2'de şu şekilde verilmiştir:

Tablo 2.
Sınıf öğretmenlerinin çocukluklarındaki milli bayram kutlamalarına ilişkin görüşleri

Törenlere Halkın Katılımı	Bütün evlere bayraklar asılırdı
	Tüm halk törenlere coşku ile katılırdı
	Törene gelen halk giyim kuşamına özen gösterirdi
	Tüm halk ellerindeki bayrakları coşkuyla sallardı
Tören Etkinlikleri	Şiirler okunurdu
	Halk oyunları oynanırdı
	Atatürk'ü anma etkinlikleri gerçekleştirilirdi
	Yürüyüşler düzenlenirdi

	Dans gösterileri gibi çeşitli gösteriler olurdu
	Tiyatro çalışmaları olurdu
	Her okulun bando takımları katılırdı
	Yarışmalar (yumurta, çuval, sandalye kapmaca...vb) düzenlenirdi
	Spor-sanat gibi dallarda dereceye giren öğrencilere ödüller verilirdi
	Tüm öğrenciler ve öğretmenler ellerindeki bayrakları coşkuyla sallardı
	Öğrencilerin elinde yürüyüşlerde üzerinde Atatürk'ün sözlerinin yazılı olduğu dövizler olurdu

Resmi Kurum ve görevliler	Muhtarlar halka ikram (lokum , şeker ...vb) dağıtırdı
	Fener alayı ile asker katılımı olurdu
	Tören alanı yetkililer tarafından hazırlanırdı
	Mülki amirler halkın bayramını kutlardı
	Günün anlam önemine ilişkin konuşmalar yapılırdı
	Askerler kutlamalara ve yürüyüşlere katılırdı
	Askeri araçlar geçit töreni yapardı
	Resmi kurumlar bayram konulu cümlelerin yazılı olduğu büyük dövizler hazırlardı
	Belediye hoparlörlerinden tüm gün şiirler, kahramanlık türküleri ve marşlar yayınlanırdı
	Caddeler trafiğe kapatılırdı
	İtfaiye, polis arabası, ambulans gibi araçlar da geçit törenine katılırdı

Okullardaki uygulamalar	Sınıflar süslenirdi
	Öğrencilerin tamamına yakını görev alırdı
	Öğrenciler stadyum ya da meydana da görevli olurdu
	Öğrenciler özenli ve temiz giyinirdi
	Öğrencilerin bayram konulu resimleri sergilenirdi
	Panolar bayram konulu çalışmalarla oluşturulurdu

Törensel hazırlıklar bağlamında görüşler	Çok büyük kutlamalar olurdu
	Şehir/il/ilçe/Köy meydanı ya da stadyumlarda yapılırdı
	Uzun bir hazırlık süreci olurdu

	İl ve ilçelerde komisyonlar kurulur görev paylaşımları yapılırdı
	Yürüyüşler düzenlenirdi
Duyuşsal bağlamda görüşler	Tüm öğrenciler hevesle katılırdı Tüm sene bayramların gelmesini beklerdik Büyük bir coşku yaşanırdı Eski milli bayram törenlerini çok özleyorum Tören kutlamalarda askerleri ve askeri araçları görerek ordumuzun gücünü hissederdik T.C Vatandaşı olmanın gururunu derinden hissederdik Atamızın, şehitlerimizin ve gazilerimizin bizim için yaptıklarını anlardık Ne kadar güzel ve kıymetli bir ülkede yaşadığımızı anlardık Tüm halkın bir dayanışma ve bütünlük içinde hissetmesini sağlardı Dünyanın en güçlü ülkesiymişiz gibi hissederdim

Tablo 2’de de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çocukluklarındaki milli bayram törenlerine ilişkin görüşlerinin: Törenlere halkın katılımı, tören etkinlikleri, resmi kurum ve görevliler, okullardaki uygulamalar, törensel hazırlıklar, duyuşsal boyut olmak üzere toplam altı alt tema altında toplandığı görülmektedir. Törene halkın katılımı alt teması altında “halkın milli bayram törenlerinde giyim kuşamına özen gösterdiği”ni dile getiren Bülent öğretmen görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

“Çok güzeldi. Görevimiz olmasa bile meydana gideceğimiz için en güzel kıyafetlerimizi giyerdik. Ellerimizde küçük bayraklar olur, salardık. Annem o kadar özenirdi ki sanki ev oturmasına gider gibi tertemiz özenerek giyinir ve mili bayramların önemini sürekli tekrarlardı”

Törenlere halkın katılımı alt temasında “bütün evlere bayraklar asılırdı” biçimindeki görüşünü Esra Öğretmen şu şekilde açıklamıştır:

“Çocukluğumuzda milli bayramlarımız coşkuyla geçirdi. Bütün evlerde bayraklar asılı olurdu. Sınıfımızı süslerdik coşkuyla, tüm arkadaşlarımızla ve öğretmenimizle”

Törenlere halkın katılımı alt temasında “tüm halk törene coşku ile katılırdı” biçimindeki görüşünü Doğa Öğretmen:

“Bayram töreninde çocuğu, torunu olsun ya da olmasın insanlar o günün anlam ve önemi için törene gelirdi. Tüm halk katılırdı. Örneğin bir ilde, kasabada, köyde nerede olursa olsun en yaşlısından en gencine herkes elinde bayraklarla törende olurdu. Milli bayramlar düğün gibi, kutlamalarla coşku ile kutlanırdı” biçiminde açıklamıştır.

Tören etkinlikleri alt temasında “Her okulun bir bando takımı olurdu” biçiminde görüşünü belirten Cahit Öğretmenin görüşü şu şekildedir:

“Okulun bando takımı ile köyde yürürdük. Herkes bizi izler, gururlanırlardı. Muntazam bir yürüyüş olurdu. Aynı askerler gibi. Bu bize düzeni, estetiği, ahengi, birlikte hareket etmeyi, dayanışmayı öğretirdi. Aslında yürüyüş deyip geçmemek lazım. Bando takımının kıyafetleri çok özel olurdu. Herkes bando takımına seçilmek için can atardı”

Tören etkinlikleri alt temasında “Atatürk’ü anma” boyutuna görüşlerinde yer veren Nil Öğretmen görüşünü:

“Gösteriler hala aklımda. Atatürk çok güzel anılırdı. İçim onun sevgisiyle ve minnettarlıkla dolup taşardı. Türk milletine adanmış hayatını özenerek ve gururla dinlerdik” biçiminde belirtmiştir.

Tören etkinlikleri alt temasında “tören yürüyüşlerine” yer veren Şefik öğretmenin görüşü:

“Vatan Caddesi kapanır yürüyüşler olurdu, araçlar süslenirdi. Askeri araçlar, itfaiyeler, ambulanslar... Belediyenin hazırladığı büyük büyük dövizler olurdu. Efeler yürür, bando takımları gümbür gümbür gösteri yürüyüşü yapardı.” biçimindedir.

Duyuşsal bağlamda görüşler alt temasında eski milli bayramlara olan özlemlerine yer veren Gülse öğretmenin görüşü şu şekildedir:

“Mutluluğu zirvede yaşadık. Dedim ya düğün gibi bayram kutlanırdı. Herkes orada aileler, kardeşlerimiz, arkadaşlarımız bundan ala mutluluk olur mu?”

Duyuşsal bağlamda görüşler alt temasında eski milli bayramlara olan özlemlerine yer veren Rukiye öğretmenin görüşü:

“Kutlamalar ulusal kanallarda gösterilirdi, ülke çapında bizle ve diğer ülkeler de, ülkemizin bu durumunu görürdü. Ne kadar güçlü bir ülke olduğumuzu, birlik ve beraberliğimizi kanıtlamış ve göstermiş olurduk. Sanki başka ülkelerde bayram yokmuş gibi hissederdik. Sadece biz de olduğunu düşünürdük ve gurur duyardık” biçimindedir.

Duyuşsal bağlamda görüşler alt temasında eski milli bayramlara olan özlemlerine yer veren Nil öğretmenin görüşü şu şekildedir:

“Okulda örenirdik ülkemizin nasıl zorlu günlerden geçerek, kurulduğunu. Atatürk’ün neler yaparak yanındaki arkadaşlarının neler yaparak bu ülkeyi kurduklarını okulda öğrenirdik. Evet çok zor olmuş, işte bu zorlukların ardında ne olur? Bir ödül olur. Ödül de bayramlar. Gerçekten bayramlarda anlardım yaptıklarının kıymetini”

Resmi kurum ve görevliler alt temasında mülki amirlerin halkın bayramını kutlamaları boyutunda Mine öğretmen görüşlerini:

“Bayram başlarken mülki amirler vali, garnizon komutanı, belediye başkanı herkesin bayramını kutlardı o beni çok etkilerdi.” Biçiminde ifade etmiştir.

Resmi kurum ve görevliler alt temasında, tören alanının yetkililer tarafından hazırlanmasına yer veren Bülent öğretmen görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“İtfaiye gelirdi gösteriler sırasında toz kalkmasın diye toprağı sulardı ki gösteri saatine kadar çamur olursa kurusun diye. Alanın etrafındaki direklere bayraklar, ağaçlara bayraklar Atatürk posterleri asılırdı. Polisler caddeyi kapatırdı ki bando geçişinde trafik sorun olmasın diye”

Resmi kurum ve görevliler alt temasında, resmi kurumlar bayram konulu cümlelerin yazılı olduğu büyük dövizler hazırlardı boyutuna Suna öğretmen görüşlerinde şu şekilde yer vermiştir:

“Resmi kurumların kapılarına ya da camlarına asılmış olarak bulunan dövizler olurdu. Atatürk’ün resmi olurdu etrafı çiçeklerle süslenmiş olurdu. PTT kurumunun dövizini unutmam çok güzel ve ilçenin en büyüğüydü”

Törenselle hazırlıklar alt temasında hazırlık süreci boyutunda Nil öğretmenin görüşü şu şekildedir:

“Hazırlıklar çok önceden başlar, uzun ve özenli çalışmalar yapılırdı. Gösteriler için okullarda aylarca her boş zamanda çalışmalar yapılırdı. Beden eğitimi, görsel sanatlar, Türkçe, Sosyal Bilgiler derslerinde de konularla ilişkili olarak hazırlıklar sürerdi. Bir bütünlük içinde ele alır uzun hazırlıklar yapardık”

Törenselle hazırlıklar bağlamında görüşler temasında, kutlamaların büyüklüğüne yer veren Zehra öğretmenin görüşleri şu şekildedir:

“Stadyumda yapılırdı, o kadar güzel olurdu ki tüm okullar, bandolar, liseler kuleler yapardı. Geniş bir grupta halk oyunu oynadığımızı hatırlarım. Halkın tümü kutlamalara katılır çok büyük bir kalabalık olurdu. O kalabalıkta sınıfımızdan öğretmenimizden ayrı kalmamak, nizamı bozmamak, gösterileri izlemek tarifsiz olmayan bir mutluluktur. Kutlamalar sonrasında da çoğunlukta aynı stadyumda akşam konserleri olurdu. Çeşitli sanatçıları dinlerdik. Sanat, edebiyat, spor, dans gibi alanlar günümüzün aksine bence eski kutlamalarda çok kıymetliydi”

Törenselle hazırlıklar bağlamında görüşler temasında, yürüyüşler düzenlenirdi boyutunda Ela öğretmenin görüşlerini şöyle açıklamıştır:

“Hazırlıkların yanında yürüyüş hazırlıkları ayrıca yapılırdı. Çünkü mülki amirlerin önünden geçileceği için yürüyüş büyük bir prova ve disiplin gerekirdi. Okul bahçesinde yürürdük, bahçemiz büyüktü ve beden eğitimi dersinde yürüyüş yapardık. Zaman yaklaştıkça tüm okul yürüyüş yapardık ama bahçeye sığamazdık. Öğretmenlerimiz bizi alırdı önde bando üçerli sıralar yaparak bandonun arkasına dizilirdik. Okul bahçesinden bir çıkardık, trafiğin olmadığı bahçelere giden bir yol vardı, orada sürekli yürürdük. Tabii biz o zaman bilmiyoruz, uygun adım yürütürlerdi. Bazen ritmi kaçırmayalım diye sol-sol-sol-sağ-sol diye de bağıra bağıra saydırırlardı. Çok eğlenirdik”

Sınıf öğretmenlerinin çocukluklarında katıldıkları milli bayram törenlerinin kendilerine katkılarına ilişkin görüşleri Tablo 3’te şu şekilde verilmiştir:

Tablo 3.

Sınıf öğretmenlerinin çocukluklarında katıldıkları milli bayram törenlerinin kendilerine katkılarına ilişkin görüşleri

Kendini tanıma ve keşfetme
Özgüven
Sözlü ifade becerisi
Yazılı ifade becerisi
İletişim becerisi
Birlik beraberlik duygusu ve işbirliği becerisi
Takım ruhunun önemini kavrama
Güzel ve etkili konuşma
Düzen ve tertip
Nezaket ve görgü kurallarına uyma
Kontrollü davranma ve kurallara uyma

Tablo 3'te de görüldüğü gibi sınıf öğretmenleri çocukluklarında katıldıkları milli bayram törenlerinin kendilerine katkılarını: kendini tanıma ve keşfetme, özgüven, sözlü ifade becerisi, yazılı ifade becerisi, iletişim becerisi, birlik beraberlik duygusu ve işbirliği becerisi, takım ruhunun önemini kavrama, güzel ve etkili konuşma, düzen ve tertip, nezaket ve görgü kurallarına uyma, kontrollü davranma ve kurallara uyma biçiminde ifade etmişlerdir. Kendini tanıma ve keşfetme alt temasında Seymen öğretmenin görüşü şu şekildedir:

'Kendimi tanımamı sağladı. Neleri yapabilirim? Hangi alanlara ilgim ya da yeteneğim var? Belki de rehberlik hizmetleri ile farkındalık kazanamayacağım pek çok konuda bana kendimi keşfetme olanağı sağladı bence milli bayram hazırlıkları. Şu an bir öğretmen olarak bunu daha net değerlendirebiliyorum. Çok şanslıymışız. Belki de mesleğimi seçmemde bile hizmet etmiş olabilir.'

Özgüven boyutunda görüşlerine yer veren Yiğit öğretmenin görüşü şu şekildedir:

"Güven duygusu, ülkeme güven... Başka kedime güven... Düşünsenize en baştayım. Bando takımında en baştaydım. O seçilmişlik hissi bambaşkaydı. Hala hatırlıyorum. Kalabalıkların gözü üzerimdeyken görevimi harfiyen yerine getirme isteğini..."

Kontrollü davranma ve kurallara uyma boyutunda görüşlerine yer veren Ali öğretmenin görüşü şu şekildedir:

"İyi bir izleme özelliği diyeyim, çok dikkatli izlerdim. Haaa bir de sabır .. bıkmadan töreni sonuna kadar izlerdim. Fener alayı bitene kadar yürürdüm bende . Düşününün küçüğüm en fazla 10 yaş. Çok uzun yürürdük askerlerle birlikte"

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların kültür aktarımındaki rolüne ilişkin görüşleri ise Tablo 4'te şekildedir:

Tablo 4.

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların kültür aktarımındaki rolüne ilişkin görüşleri

Kültürel bir değer olarak Atatürk

Türk Büyüklerini öğrenmek

Birlik, beraberlik ve dayanışmanın kültürümüzdeki yeri

Tarihsel köklerimizi anlamak

Atalarımızın yaşadıklarını öğrenmek

Tarihsel empati kurmak

Ülkemizin geçmişi ve yaşanan zorlukları kavramak

Kazanılan zaferlerle gurur duymak

Geleneklerin aktarımı

Edebi eserlerin aktarımı

Yöresel kıyafetler

Halk Oyunları

Türküler ve marşlar

Geleneksel çocuk oyunları

Değer aktarımı

Tablo 4'te de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin milli bayramların kültür aktarımındaki rolüne ilişkin görüşleri: Kültürel bir değer olarak Atatürk, Türk büyüklerini öğrenmek, birlik, beraberlik ve dayanışmanın kültürümüzdeki yeri, atalarımızın yaşadıklarını öğrenmek, tarihsel köklerimizi anlamak, tarihsel empati kurmak, halk oyunları, türküler ve marşlar, geleneksel çocuk oyunları, ülkemizin geçmişi ve yaşanan zorlukları anlamak, kazanılan zaferlerle gurur duymak, değer aktarımı, yöresel kıyafetler, geleneklerin aktarımı, edebi eserlerin aktarımı, değer aktarımı olarak belirtilmiştir.

Değer aktarımı boyutunda görüşlerine yer veren Gülse öğretmenin görüşü şu yöndedir:

“Milli bayramlar bir ülkenin değeridir. Bu değerleri layıkıyla kutlamanın gerekliliği görülerek aktarılabilir. Değerler aktarımında çok önemlidir bayramlar, değerler boyutunda fazlasıyla katkı sağlar. Millet, vatan, bayrak sevgisini saygısını toplumda somut olarak bu törenlerde görür çocuk. Bugünlere verilen değeri anında ve yerinde yaşar”

Yöresel kıyafetler ve türküler, marşlar boyutunda görüşlerine yer veren Sultan öğretmenin görüşü şu yöndedir:

“Milli bayramlar bence bir ülkenin sanat yönünü aktarır. Oyunları, giysileri, vb. Bu kültürün mili sanat, boyutu olabilir. Oynanan halk oyunu hangi yöre ise o yörenin giysileri, figürleri, şarkıları, türküleri örnek olabilir.

“Ülkemizin geçmişi ve yaşanan zorlukları kavrama boyutunda görüşlerine yer veren Emre Öğretmenin görüşü şu yöndedir:

“Çocuklar milli bayramların tarihi geçmişini öğrenir. Neden kutluyoruz? Sorusuna cevap verdiği için kültür aktarımı sağlar. Tarih boyutunda tabii ki. Atalarının geçmişini öğrenmelerini sağlıyor mesela. Hangi aşama ve zorluklardan geçilerek buralara gelindi. Empati kurmalarını sağlıyor”

Sınıf öğretmenlerinin günümüzdeki milli bayram törenlerine ilişkin görüşleri ve önerileri Tablo 5’te şu şekilde verilmiştir:

Tablo 5.

Sınıf öğretmenlerinin günümüzdeki milli bayram törenlerine ilişkin görüşleri ve önerileri

Beğenmiyorum	Eskisi gibi coşkulu törenler düzenlenmediği için Stadyumlarda geniş halk katımlı törenler yapılmadığı için Sadece görevli öğrencilerin törene katılımını yanlış bulduğum için Eski törenlerin aksine çocukların çoğu aktif görev almadığı için Tören sonuna kadar durmanın ve katılmanın zorunlu olmamasının günün anlam ve önemini anlamayı yeterince sağlamadığını düşündüğüm için Milli bayram günlerinin halkın geneli tarafından sadece tatil olarak görülmeye başlanmasından duyduğum rahatsızlık sebebiyle
Öneriler	Milli bayram törenleri eskiden olduğu gibi meydanlarda ve stadyumlarda yapılmalı Milli bayramların önemi öğretmen, öğrenci, aile ve çocuklara iyi biçimde anlatılmalı Eski milli ruh yeniden canlandırılmalı Aileler bayram törenleriyle çocukların kazanabileceği değer ve becerilerle ilgili bilinçlendirilmeli Milli Eğitim Bakanlığı milli bayram törenlerinin eski anlamına kavuşması için çözüm üretmeli Mülteci/sığınmacı çocukların entegrasyonunda da milli bayram törenlerinden yararlanılmalı Milli bayram törenlerinin önemi konusunda yapılan araştırmalar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dikkate alınmalı Yeni neslin geleceği açısından bayram kutlama yönetmeliği gözden geçirilmeli Akademisyenler çalıştaylarda milli bayram törenlerinin eski biçimine dönüştürülmesini ele

Tablo 5’te de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin günümüzdeki milli bayramların kutlamalarına ilişkin görüşleri ve önerileri, beğenmiyorum ve öneriler olmak üzere iki alt temada toplanmıştır. Sınıf öğretmenleri günümüzdeki milli bayram törenlerini beğenmemelerinin gerekçelerini yeterince büyük ve coşkulu törenler düzenlenmemesi, geniş halk katılımı ve öğrencilerinin törenlere katılımının sağlanmaması, milli bayram günlerinin tatil gibi algılanmaya başlanması olarak ifade etmişlerdir. Öneriler alt temasında ise eskisi gibi geniş katılımlı meydanlarda kutlanan törenler düzenlenmesi, milli bayramlarının öneminin üzerinde daha çok durulması, eski milli ruhun canlandırılması, ailelerin bilinçlendirilmesi, MEB tarafından bayram yönetmeliğinin yeniden düzenlenmesi, mülteci çocukların entegrasyonunda bir boyut olarak milli bayramların değerlendirilmesi, akademisyenlerin bayram tören kutlamalarındaki değişiklikleri çalıştaylarda ele alması biçiminde ifade etmişlerdir. Günümüzdeki bayram törenlerini eskisi gibi coşkulu törenler düzenlenmemesi sebebiyle beğenmediğini belirten Ferhat Öğretmen görüşünün gerekçesini şu şekilde açıklamıştır:

Eskisi gibi coşkulu törenler düzenlenmediği için beğenmediğini ifade eden Mert öğretmenin önerisi şu şekildedir: ‘Milli Eğitim Bakanlığı milli bayram törenlerinin eski anlamına kavuşması için yönetmelikte değişiklik yapılmalıdır.’

Geniş halk katılımlı törenler yapılmadığı için beğenmediğini ifade eden Hülya öğretmenin önerisi şu şekildedir:

‘Milli bayram törenleri eskiden olduğu gibi meydanlarda ve stadyumlarda yapılmalı, Milli bayram törenlerinin önemi konusunda yapılan araştırmalar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dikkate alınmalı.’

Milli bayram günlerinin halkın geneli tarafından sadece tatil olarak görülmeye başlanmasından duyduğum rahatsızlık sebebiyle beğenmediğini belirten İrem öğretmenin önerisi ise şu şekildedir:

“Yeni neslin geleceği açısından bayram kutlama yönetmeliği gözden geçirilmeli, eski milli ruh yeniden canlandırılmalı. Çünkü artık az sayıda öğrenci görevli onların dışında tüm öğrencilerin törene katılma zorunluluğu yok. Hatta bu öğrencilerimiz bile görevleri biter bitmez tören alanından ayrılıyor. Tören sonuna kadar kalmıyor. Bu da törenlerin kazandırmak istediğimiz değer, beceri, bakış açısını kazandıramamıza sebep oluyor. Bu nedenle acilen önlemler alınmalı”

Sınıf öğretmenlerinin günümüzde milli bayram törenleri için gerçekleştirdiği etkinlikler Tablo 6’da şu şekilde verilmiştir:

Tablo 6.

Sınıf öğretmenlerinin günümüzde milli bayram törenleri için gerçekleştirdiği etkinlikler

Ront çalışmaları

Şiir okuma

Halk oyunları

Yarışmalar

Oratoryolar

Çeşitli bayram töreni komisyonlarında görev alma

Piyes sergileme

Sınıf süsleme

Tablo 6'da da görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin günümüz milli bayramlar için gerçekleştirdiğı etkinlikler ront, şiir okuma, yarışmalar, halk oyunları, piyes, sınıf süsleme, çeşitli bayram töreni komisyonlarında görev alma, oratoryolar olmak üzere sekiz alt temada toplanmıştır. Halk oyunları hazırlığı ile ilgili görüşlerine yer veren Nil öğretmenin yaptığı hazırlıklar şöyledir:

“Ben Karadenizliyim ve oyunlarımızı çok iyi biliyorum. Bu nedenle yöremize ait halk oyunları hazırlarım her bayram. Farklı yöreleri oynamayı bilen öğretmen arkadaşlarım da diğere yörelerin oyunlarını öğretiyor.”

Süsleme ile ilgili çalışmalarına yer veren Ali öğretmenin yaptığı hazırlıklar şöyledir:

“Benim yapımla ilgili olarak görsel bir şey hazırlamıyorum. Okul ve sınıf süslemesi yapıyorum öğrencilerimle. Öğretmen arkadaşlarım öğrenci isterse yönlendiriyorum”

Şiir ve farklı etkinliklere yer veren Ayşe öğretmen ise şu hazırlıkları yapmaktadır:

“Şiiri çok severim. Özellikle vatan, bayrak ve Atatürk şiirleri... Şiir okuturum. Dövizler hazırlarız, okul duvarlarına asarız öğrencilerimle birlikte. Süslemeler yaparız. Danslar, şarkılar... Elimizden geldiğince yeni neslin de hoş geçirmesini sağlamaya çalışıyoruz ama ne yaparsak yapalım o büyük ve eski bayram törenlerinin yarattığı etkiyi yaratamıyoruz asla”

Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi bağlamında milli bayram törenlerinin rolüne ilişkin görüşleri Tablo 7'de şu şekildedir:

Tablo 7.

Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi bağlamında milli bayram törenlerinin rolüne ilişkin görüşleri

Cumhuriyeti ve cumhuriyet kazanımlarını kavrama

Bireysel özgürlükler ve ülkenin bağımsızlığı arasında ilişki kurma

Farklı kültürlerle kendi kültürünü ilişkilendirme

Milli mücadele sürecini kavrama

Milli kültür öğelerini fark etme ve kavrama

Vatana ve bayrağıa sayğı

Atatürk sevgisi ve sayğı

Bağımsızlığın önemini kavrama

Tarihsel olaylarla milli bayramların ilişkisini kavrama

Ülkesinin bağımsızlık yolunda geçirdiği zorlukları kavrama

Tarihsel empati becerisi kazanma

Milli birlik ve dayanışmanın önemini kavrama

Kendisi ülkesinin bir parçası olarak görme

Etkin vatandaş olma

Ülkesinde ve başka ülkelerde kutlanan özel günleri kavrama

Duygu ve düşüncelerini sanatsal yollarla ve sözlü biçimde ifade etme

Tablo 7’de de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi bağlamında milli bayram törenlerinin rolüne ilişkin görüşleri Cumhuriyeti ve Cumhuriyet kazanımlarını kavrama, bireysel özgürlükler ve ülkenin bağımsızlığı arasında ilişki kurma, Farklı kültürlerle kendi kültürünü ilişkilendirme, etkin vatandaş olma, ülkesinde ve başka ülkelerde kutlanan özel günleri kavrama, duygu ve düşüncelerini sanatsal yollarla ve sözlü biçimde ifade etme, milli mücadele sürecini kavrama, milli kültür öğelerini fark etme ve kavrama, vatana ve bayrağa saygı, kendisi ülkesinin bir parçası olarak görme, milli birlik ve dayanışmanın önemini kavrama, tarihsel empati becerisi kazanma, ülkesinin bağımsızlık yolunda geçirdiği zorlukları kavrama, tarihsel olaylarla milli bayramların ilişkisini kavrama, Atatürk sevgisi ve saygı, bağımsızlığın önemini kavrama biçiminde belirtilmiştir.

Vatan, millet, bayrak sevgisi boyut ile görüşlerine yer veren Recep öğretmenin görüşleri şu şekildedir:

“Ülkesini tanır, vatan millet bayrak sevgisi, ülkenin bayram kutlamalarının özel gün olduğunu bilir, bayram kutlamalarını ülke bağımsızlığı ile ilişkilendirir gibi kazanımlarla ilişkilendirebilirim. Konu olarak milli mücadele, ülkem yuvam konuları uygun olur”

Farklı kültürlerle kendi kültürünü ilişkilendirme boyutunda Ece öğretmenin görüşleri şu yöndedir:

“Farklı kültür unsurları ile ülkemizin kültürel unsurlarını karşılaştırma, ilk aklıma gelen oldu. Bu kazanım 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı için uygun bir kazanım. Değişik ülkelerden okulumuza gelen var, bizim öğrencilerimizde iade-i ziyarette bulunuyorlar. Karşılıklı hediyeleşme , halkoyunu, kılık kıyafetlerini görme , şarkılarını dinleme fırsatı buluyorlar. Bu anlamda şanslı bi okuluz. Bulgaristan, Makedonya, Yunanistan, İngiltere’ den gelen çocuklar oldu. Bizim öğrencilerimiz gitti. Öğrenciler ailelerde kaldılar. Bağ kurdular. Giderken ağladılar. Karşılıklı misafirperverlik çok güzeldi.”

Tarihsel empati becerisi kazanma boyutunda Kerem öğretmenin görüşleri şu şekildedir:

“Ülkesini tanır, vatan millet bayrak sevgisi gelişir, milli dayanışma ve birlik, beraberliğe önem verir. Kültürümüze ait değerleri bilir, gözler... gibi kazanımlarla ilişkilendirilebilir. Konu olarak Kültür ve Miras, milli mücadele olabilir. Sözlü tarih olabilir. Kendini ecdadının yerine koyma, o

zamanın şartlarını daha iyi kavrama, kendini Atatürk'ün, şehitlerimizin, gazilerimizin yerine koyma gibi eşsiz beceriler kazandırabiliriz öğrencilerimize”

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı değerlere ilişkin görüşleri Tablo 8’de şu şekilde verilmiştir:

Tablo 8.

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı değerlere ilişkin görüşleri

Bağımsızlık

Barış

Saygı

Sevgi

Vatanseverlik

Dayanışma

Yardımseverlik

Sorumluluk

Misafirperverlik

Hoşgörü

Duyarlılık

Sabır

Estetik

Tablo 8’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı değerlere ilişkin görüşleri: Sabır, estetik, misafirperverlik, hoşgörü, duyarlılık, bağımsızlık, barış, sevgi, saygı, yardımseverlik, dayanışma, vatanseverlik, sorumluluk biçimindedir. Bağımsızlık ve sevgi boyutunda Nazan öğretmenin görüşleri şu şekildedir:

“Bağımsızlık, sevgi bence önce gelir. Sevgi varsa bu vatan , millet, bayrak sevgisini de kapsar. Bu sevgilerin temelinde de ülke bağımsızlığı vardır diye düşünüyorum. Hür bir ülkeyse bu değerlerin kazanılması önemli. Bağımsızlığın önemi en iyi milli bayramlarda anlaşılır. Tabii ki eğer yüreğe dokunabilecek biçimde hazırlıklar yapılır ve kutlanırsa”

Sorumluluk boyutunda Seymen öğretmenin görüşleri şu şekildedir:

“Benim için en önemli değer sorumluluktur bu konuda . Çünkü hazırlıklar olsun vatan ve millete karşı görevler olsun, altında en önemli olan değer sorumluluk alma ile ilgilidir. Bayram törenleri ile sorumluluk değeri kazandırmaya yönelik harika görevler verilir”

Dayanışma, saygı, işbirliği boyutunda Nisa öğretmenin görüşleri şu şekildedir:

“Tarihe baktığımızda milletin dayanışma ve işbirliği altın harflerle yazılıdır. Sevgi , saygı milletin milli değerlerine hislerini ise canlı tutar. Bayramlar çocukların içinde bulunduğu etkinliklerdeki grup çalışmalarında kendini saygı, dayanışma boyutunda gösteriyor. Bu değerleri kazandırmanın uygulama boyutu bence en iyi bayram töreni hazırlıkları ve gösterilerin sergilenmesi sırasında gerçekleşebilir. Bu anlamda sosyal bilgiler dersinin uygulama sahasının bir bakıma bayram törenleri olduğunu söylemek yanlış olmaz”

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı becerilere ilişkin görüşleri Tablo 9’da şu şekildedir:

Tablo 9.

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı becerilere ilişkin görüşleri

Empati
Gözlem
İşbirliği
Sosyal Katılım
İletişim
Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
Zaman ve kronolojiyi algılama
Değişim ve süreklilik
Girişimcilik
Özdenetim
Özgüven
Konum analizi
Harita okuryazarlığı

Tablo 9’da da görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı becerilere ilişkin görüşleri empati, gözlem, işbirliği, sosyal katılım, konum analizi, harita okuryazarlığı, iletişim, Türkçeyi doğru ve etkili kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve süreklilik, girişimcilik, özdenetim, özgüven biçimindedir. Türkçeyi etkili ve doğru kullanma, özdenetim boyutunda Mesut öğretmenin görüşleri şu şekildedir:

“Sunucu oldum sürekli bu nedenle ilk olarak dilimizi etkili kullanma becerisi diyeceğim. Çünkü bana katkısı çok oldu, özdenetim önemli çünkü amirlere ve müdürlere de sunum yapıyorsunuz. Sadece aileler ve öğrenciler değil ki bu nedenle iyi bir öz kontrol şart. Nerede nasıl davranılır. Bayrak, İstiklal marşı, saygı duruşu gibi unsurlar söz konusu olduğundaki saygı, büyüklere, mülki amirlere davranış biçimi, orada bir okulu temsil ediyorsun ailene, öğretmenine, okul müdürüne, arkadaşlarına sorumlulukların var. En güzel şekilde konuşmalı,

diksiyonuna dikkat etmelisin bunu beden dilinle desteklemelisin ben de zamanında öğretmenimin bana yaptığı uyarıları öğrencilerime yapıyorum ama eski törenler ve o kalabalıklar yok”

Sosyal katılım boyutunda Neşe öğretmenin görüşleri şu şekildedir:

“Kuşkusuz bayramların çocukların eğitiminde önemli etkisi vardır. Etkinliklere katılması sosyal katılım becerisine hizmet eder. Öğrenciler pek çok etkinlik içinden ilgi alanlarına uygun seçer. Kalabalık bir topluluğun karşısında da sosyal katılım ile çalışmasını sergiler. Alkış alır. Bu hem özgüven hem de sosyal katılımın en güzel uygulanma biçimidir”

Gözlem boyutundan başlayarak katkısı olduğunu düşündüğü diğer boyutlar için de fikirlerini belirten Naz öğretmenin görüşleri ise şu şekildedir:

“Bayramlar, gözlem becerisini geliştirir. Hem hazırlıkları hem töreni sabırla izlemek gerekir. Ekip çalışmaları olacağı için bu hazırlıklar işbirliği becerisi açısından da önemlidir. Sosyal katılıma destek olur. Yazma çalışmaları ve okuma çalışmalarına destek olacağı için Türkçemizi güzel ve etkili kullanma becerisine büyük katkıları olabilir. Tarih ve kronoloji, zaman algısı gibi daha farklı becerilere de katkıları fazlasıyla olacaktır. Çok iyi değerlendirmek gerekir bayram törenlerini diye düşünüyorum”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersi bağlamında geçmişten günümüze milli bayramlara ilişkin görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin: Çocukluklarındaki milli bayramlar, çocukluklarındaki milli bayramların kendilerine katkıları, milli bayramların kültür aktarımındaki rolü, günümüzdeki milli bayram törenleri, günümüzdeki milli bayram törenleri için gerçekleştirdikleri etkinlikler, Sosyal Bilgiler dersi bağlamında milli bayram törenlerinin rolü, milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı değerler, milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı beceriler olmak üzere sekiz tema altında toplandığı belirlenmiştir.

Göleç (2017) Törenlerin her türlü kültür ve medeniyette önemli bir yeri olduğunu, toplumsal işlevinin yanında bireysel olarak da törenlerin insanların yaşamında takdir görme, motivasyon sağlama, pedagojik gelişimin olumlu ilerlemesi gibi yönlerden işlevleri olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada da sınıf öğretmenleri çocukluklarında katıldıkları milli bayram törenlerinin kendilerini tanıma ve keşfetme, özgüven, sözlü ifade becerisi, yazılı ifade becerisi, iletişim becerisi, birlik beraberlik duygusu ve işbirliği becerisi, takım ruhunun önemini kavrama, güzel ve etkili konuşma, düzen ve tertip, nezaket ve görgü kurallarına uyma, kontrollü davranma ve kurallara uyma gibi bireysel ve toplumsal katkılar sağladığını ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların kültür aktarımındaki rolüne ilişkin görüşleri: Kültürel bir değer olarak Atatürk, Türk büyüklerini öğrenmek, birlik, beraberlik ve dayanışmanın kültürümüzdeki yeri, atalarımızın yaşadıklarını öğrenmek, tarihsel köklerimizi anlamak, tarihsel empati kurmak, halk oyunları, türküler ve marşlar, geleneksel çocuk oyunları, ülkemizin geçmişi ve yaşanan zorlukları anlamak, kazanılan zaferlerle gurur duymak, değer aktarımı, yöresel kıyafetler, geleneklerin aktarımı, edebi eserlerin aktarımı, değer aktarımı biçimindedir. Ökten ve Kavanoz (2014) de Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımında sosyalleşme ve hayat döngüsü, milli tarih, milli kimlik, inanç ve davranışlar temaları altında milli bayramlara yer verildiği ifade etmişlerdir. Şimşek (2015) de yabancılara türkçe öğretimi ders kitaplarında “gelenek-

görenek, toplumsal ve kültürel değerleri, inançları yansıtan ilişki sözleri” temasında milli bayramlara yer verildiğini ortaya koymuştur. Avcı (2007) da milli bayramların, bir milleti oluşturan bireylerin birlik ve beraberlik duygusunun en yoğun yaşadığı günler olduğunu ifade ederek; milleti oluşturan bireylerin, milli bayramlarda milli dayanışma ve birlik ruhu içinde, kendi milletlerine ait olma heyecan ve coşkusunu yaşadıklarını, milli ülkülerini, değişik alanlarda dile getirmenin ihtiyacını duyduklarını vurgulamıştır. Bu araştırmada da milli bayramların tarihsel ve dilsel bağlamda kültür aktarımında oynadığı rol sınıf öğretmenleri tarafından vurgulanmıştır. Bu bağlamda araştırma sonuçlarının birbiri ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin günümüzdeki milli bayramların kutlamalarına ilişkin görüşleri ve önerileri, beğenmiyorum ve öneriler olmak üzere iki alt temada toplanmıştır. Sınıf öğretmenleri günümüzdeki milli bayram törenlerini beğenmemelerinin gerekçelerini yeterince büyük ve coşkulu törenler düzenlenmemesi, geniş halk katılımı ve öğrencilerinin törenlere katılımının sağlanmaması, milli bayram günlerinin tatil gibi algılanmaya başlanması olarak ifade etmişlerdir. Öneriler alt temasında ise eskisi gibi geniş katılımlı meydanlarda kutlanan törenler düzenlenmesi, milli bayramlarının önemini üzerinde daha çok durulması, eski milli ruhun canlandırılması, ailelerin bilinçlendirilmesi, MEB tarafından bayram yönetmeliğinin yeniden düzenlenmesi, mülteci çocukların entegrasyonunda bir boyut olarak milli bayramların değerlendirilmesi, akademisyenlerin bayram tören kutlamalarındaki değişiklikleri çalıştaylarda ele alması biçiminde ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi bağlamında milli bayram törenlerinin rolüne ilişkin görüşleri Cumhuriyeti ve Cumhuriyet kazanımlarını kavrama, bireysel özgürlükler ve ülkenin bağımsızlığı arasında ilişki kurma, farklı kültürlerle kendi kültürünü ilişkilendirme, etkin vatandaş olma, ülkesinde ve başka ülkelerde kutlanan özel günleri kavrama, duygu ve düşüncelerini sanatsal yollarla ve sözlü biçimde ifade etme, milli mücadele sürecini kavrama, milli kültür öğelerini fark etme ve kavrama, vatana ve bayrağa saygı, kendisi ülkesinin bir parçası olarak görme, milli birlik ve dayanışmanın önemini kavrama, tarihsel empati becerisi kazanma, ülkesinin bağımsızlık yolunda geçirdiği zorlukları kavrama, tarihsel olaylarla milli bayramların ilişkisini kavrama, Atatürk sevgisi ve saygı, bağımsızlığın önemini kavrama biçiminde belirtilmiştir. Açıkalin ve Kılıç (2017) de sosyal bilgiler dersi bağlamında vatandaş yetiştirme ve karakter eğitimi noktasında milli bayramların önemine vurgu yapmış; geçmiş ve günümüz bağlamında Türk tarihi, Atatürk ve Cumhuriyet ile ilgili pek çok kazanımda milli bayramlardan yararlanılabileceğini ifade etmiştir. Foley, McPherson ve Matheson (2007) de farklı kültürleri tanıma, kültürel mirasın aktarımı ve kültürel kimliğin yerleştirilmesinde bayramların önemini vurgulamıştır. Sözü edilen her bir boyut sosyal bilgiler programı ile yer verilen boyutlardır.

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı değerlere ilişkin görüşleri: Sabır, estetik, misafirperverlik, hoşgörü, duyarlılık, bağımsızlık, barış, sevgi, saygı, yardımseverlik, dayanışma, vatanseverlik, sorumluluk biçimindedir. Gönel Sönmez (2016) da bayramların toplumda birliktelik ruhu artırma, milli bilinç oluşturma ve sosyal ilişkileri geliştirmede rol oynadığını ifade etmiştir. Açıkalin ve Kılıç (2017) da sosyal bilgiler dersinde yer verilen saygı gibi pek çok değer kazandırılmasında milli bayram törenlerinin önemli bir rol üstlendiğini belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin milli bayramların Sosyal Bilgiler dersi bağlamında kazandırmaya katkı sağladığı becerilere ilişkin görüşleri empati, gözlem, işbirliği, sosyal katılım, konum analizi, harita okuryazarlığı, iletişim, Türkçeyi doğru ve etkili kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve süreklilik, girişimcilik, özdenetim, özgüven biçimindedir. Duban ve Yıldırım (2017) da bayramların değişim ve sürekliliği algılama, zaman ve kronolojiyi algılama, gözlem gibi becerilerin kazandırılmasında etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri

Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 63 sayılı ve 27.04.2020 tarihli olarak etik kurul izni alınan bu araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bayram yönetmeliği yeniden ele alınarak gerekli düzenlemeler yapılabilir.
- Aileler milli bayramlar bayramların önemi ve hangi boyutları ile öğrencilere hangi değer ve becerileri kazandırmaya hizmet ettiği noktasında bilgilendirilebilir.
- Milli bayramlar öğretmenler tarafından geçmişteki gibi daha büyük kutlamalar ve hazırlıklar ile kutlanabilir.
- Medya kuruluşları milli bayramlara geçmişteki gibi gün boyu sürecek canlı yayınlar ve programlarla destek verebilir.

Kaynakça

- Açıkalin, M., Kılıç, H. (2017). The role of turkish national holidays in promoting character and citizenship education. *Journal of Social Science Education*. 16(3), 74-83.
- Artun, E. (2006). Halk kültüründe değişimin topluma etkisi ve sonuçları. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi*. Erişim adresi (gün ay yıl): http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/artun_halk_degisim.pdf adresinden erişilmiştir.
- Avcı, N. (2007). *Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri üzerine bir değerlendirme (Afyonkarahisar örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler öğretim programında somut olmayan kültürel mirasın yeri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25 (1), 185-203.
- Dere, İ. (2018). Sosyal bilgiler öğretim programlarında (2005 ve 2017) sözlü tarih. *Milli Eğitim Dergisi*. 219, 33-56.
- Duban, N. ve Yıldırım, R. (2017). 6. Sınıf öğrencilerinin düğün ve bayram kutlamalarındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin görüşleri. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(28).
- Dündar, H., Hareket, E. (2016). Türkiye’de ilköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının çocuk hakları açısından incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 5(2), 85-103.
- Falassi, A. (Ed.). (1987). *Time out of time: essays on the festival*. Albuquerque: University of New Mexico Press.
- Foley, M., McPherson, G. ve Matheson, C. (2007). *Festivals and events: culture and identity in leisure, sport and tourism*. United Kingdom: Leisure Studies Association The Chelsea School University of Brighton.
- Getz, D. (2010). The nature and scope of festival studies. *International Journal of Event Management Research*. 5(1), 1-47.
- Göleç, S. (2019). *Osmanlı döneminde okula yeni başlayan çocuklar için düzenlenen törenlerin pedagojik açıdan değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Gönel Sönmez, T. (2016). Geleneksel bayramların halk hayatındaki rolü. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*. 7, 143-147.
- Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Katarı, A. (2007). Nitel düşünce ve etnografi: etnografik yöntem düşünsel bir yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*. 4(1), 207-220.
- Kaya, E. ve Eroğlu, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretim programında ideoloji. *Akademik Araştırmalar Dergisi*. 56, 55-92.
- Kifleyesus, A. (2007). Folk-fairs and Festivals. *Cahiers d'études africaines*. 186, 1-24.
- Kotler, N. (2001). New ways of experiencing culture: the role of museums and marketing implications. *Museum Management and Curatorship*, 19(4), 417-425.
- Merriam, S.B. (1988). *Case Study Research in Education: A Qualitative Approach*. San Francisco: Jossey Bass.
- Miles, M. B. ve Huberman, M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. London: Sage Publication.
- Ökten, C. E., Kavanoz, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9(3), 845-862.
- Sağlam, M., Vural, L. ve Akdeniz, C. (2011). Küreselleşmenin Türkiye’deki ilköğretim sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarında görülen yansımaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 35, 1-15.
- Selanik Ay, T. (2018). Cultural values: Based on elementary students’ views. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*. 8(2), 238-261.
- Selanik Ay, T., Kurtdede Fidan, N. ve Ergün, M. (2015). Sosyal bilgiler dersinin sosyolojik boyutu. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16(1), 235-254.
- Skoultos, S. (2014). The potential of festivals and their contribution to culture and tourism. *Greek Economic Outlook*. 25, 61-66.
- Şimşek, N. D. (2015). Yabancılarla Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin ilişkisel söz varlığı açısından değerlendirilmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*. 3, 809-827.

- Türkcan, B. ve Bozkurt, M. (2015). İlkokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi bağlamında kimlik, kültür ve yurttaşlık algıları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 10(11), 1501-1526.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2009). Ağır düzeyde öğrenme yetersizliği (Öğretilebilir düzeyde olan) olan çocukların tarih konularından milli değerleri öğrenme süreci ile ilgili bir çalışma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2(2), 120-135.
- Ünal, F. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan halk kültürü öğelerinin değerlendirilmesi. *Journal of Social Sciences/Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(14), 611-644.
- Ünlü, İ. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kültür algılarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 13(1), 77-92.
- Yalçın, A. ve Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*. 12(3), 842-873.
- Yıldırım, A. ve Şimsek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.